

Konu 3 : Kamu harcamaları, sınıflandırılması, artışı

Prof. Dr. Semih ÖZ
Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi

Kamu harcaması

Kamu harcamaları, kısaca, devletin mal ve hizmet alımları için yaptığı harcamalar olarak tanımlanabilir.

Kamu gideri

5018 sayılı "Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu" kamu giderini;

"Kanunlarına dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarının ıskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, malı ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlarla diğer giderleri"

olarak tanımlamıştır.

Kamu harcamalarının sınıflandırması

Kamu harcamalarının bazı sınıflandırma ölçütleri aşağıdaki gibidir.

- **Dar anlamda - geniş anlamda kamu harcamaları**
- **Fonksiyonel sınıflandırma**
- **Ekonomik sınıflandırma**
- **Verimli-verimsiz harcamalar sınıflaması**
- **Olağan / olağanüstü harcamalar**
- **Yerel harcamalar/ulusal harcamalar**

Ekonomik sınıflandırma

Kamu harcamalarının ekonomik ayrıma göre sınıflandırılması ölçütü, harcamaların **ulusal gelire bir katkıda bulunup bulunmasına** dayanmaktadır.

Ekonomik sınıflandırma

Cari harcamalar	Devletin mevcut üretim kapasitesini kullanmak için gerekli mal ve hizmet bedellerinden oluşmaktadır.
Yatırım harcamaları	Devletin, bir dönemde yapılan ve mal ve hizmet talebi oluşturan ve üretim alt yapısını güçlendirmeye yönelik harcamalarından oluşmaktadır.
Transfer harcamaları	Sosyal transferler, mali transferler ve faiz harcamalarından oluşmaktadır.

Türkiye'de kamu harcamalarının yıllar itibariyle seyri

Bin TL	2006	2010	2014	2015	2016
Faiz Hariç Harcamalar	132.163.324	246.059.962	398.839.020	452.986.692	533.824.894
I. Personel Giderleri	37.812.207	62.315.338	110.370.088	125.046.497	148.864.123
II. Sosyal Güvenlik Kurum. Devlet Primi	5.075.096	11.062.515	18.928.941	21.041.625	24.699.191
III. Mal ve Hizmet Alımları	19.001.460	29.184.905	40.800.579	45.444.097	54.100.121
IV. Faiz Giderleri	45.962.709	48.298.762	49.913.317	53.005.740	50.246.537
V.Cari Transferler	49.851.206	101.857.081	162.282.182	182.786.776	224.847.098
VI.Sermaye Giderleri	12.097.713	26.010.306	48.200.817	56.874.952	59.676.903
VII.Sermaye Transferleri	2.637.015	6.772.643	7.706.603	10.459.912	8.881.418
VIII.Borç Verme	5.688.627	8.857.174	10.549.810	11.332.833	12.756.040
GSYH (2009 BAZLI YENİ SERİ)	789.227.555	1.160.013.978	2.044.465.876	2.337.529.940	2.590.517.030

Kamu hizmetlerinde maliyeti belirleyen unsurlar

- 1- Girdi fiyatları**
- 2- Kullanılan hizmet üretimi teknolojisi**
- 3- Hizmetten yararlananların sayısı**
- 4- Hizmet sunulan alanın genişliği**
- 5- Sunulan hizmetin miktarı**

(Özhan ULUATAM, Kamu Maliyesi, 13. Bası, İmaj Yayınevi)

Türkiye'deki Analitik Bütçe Sınıflandırmasına Göre Kamu Harcamalarının Fonksiyonel Sınıflandırması

1. Genel kamu hizmetleri
2. Savunma hizmetleri
3. Kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri
4. Ekonomik isler ve hizmetler
5. Çevre koruma hizmetleri
6. İskân ve toplum refahı hizmetleri
7. Sağlık hizmetleri
8. Dinlenme, kültür ve din hizmetleri
9. Eğitim hizmetleri
10. Sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri

Kamu Harcamalarının Görünürde Artış Nedenleri

- **Paranın Satın Alma Gücünün / değerinin Düşmesi**
- **Bütçe Sistemlerinin Değişmesi**
- **Aynı ekonomiden parasal ekonomiye geçiş**
- **Ülke sınırları ve Nüfusun Artması**
- **Devletleştirme**

Kamu Harcamalarının Gerçek Artış Nedenleri

- **Ekonomik Nedenler**
- **Teknolojik Nedenler**
- **Sosyal Nedenler**
- **Askeri Nedenler / savaşlar)**
- **Siyasi Nedenler**
- **Nüfusun artışı**
- **Devlet Anlayışında Meydana gelen Değişmeler**

Kamu Harcamalarının Artışını Açıklamaya Yönelik Görüşler

Wagner Kanunu

Peacock-Wiseman'ın Sıçrama Tezi

Baumel Hipotezi

Niskanen; Bürokrasi Modeli

Kamusal Tercihler Teorisi

Marksist yaklaşımlar